

Genius Loci

Ulrica Jansson / Cecilia Germain, Örnsköldsviks Museum och Konsthall, till 18 okt.

Genius Loci är en mytologisk romersk term som hännyftar på en ande som skyddar en specifik plats. Man kan prata om platsens ande, en känsla och stämning på platsen som gör att vi känner igen oss, känner oss hemmastadda och kanske till och med formar vår identitet. I vår tid har begreppet fått ny aktualitet, genom urbanisering, globalisering och ständiga nyorienteringar om vad som är centrum och periferi. Vi måste flytta till där det finns jobb, nya rötter måste planteras och vi hittar också ständigt nya fingerade hemorter och platser på Internet. Samtidigt som vi har allt mera platser att röra oss på, verkar det som behovet av den genuina och starka förankringen på en plats blir allt större. Konstnären Cecilia Germain, som fick 2008 års grafikstipendium vid ÖKKV och som alternerar sitt boende i Stockholm och Ådalen, har tillsammans med Ulrika Jansson, Stockholm, undersökt platsen Örnsköldsvik utifrån dess karaktär och platskänsla. På konsthallen presenteras ett antal verk i bild, objekt och film, som ett slags rapporter från undersökningen. Även fysiskt ute i staden har de lämnat spår av sina möten med platsen Örnsköldsvik.

Vad är till exempel begreppet Örnsköldsvik? Genom att göra en numerologisk studie av namnet Örnsköldsvik, där varje bokstav döljer en siffra som därpå adderas i hela ordet och där slutsummans siffror adderas med varandra, har Cecilia Germain fått fram siffran 8. Detta nummer ger ett antal intressanta ledord, som materialism, välstånd, entusiasm, ledarskap, men även makt och hänsynslöshet. Det kan man nog tycka stämma i stort för industriorten Örnsköldsvik, även om det sistnämnda ordet väcker lite bryderi. I installationen "Fragile" visar hon fotografier på små tillfälliga vindskydd av ömtåliga material som hon byggt runt om i staden, som små rum för osynliga och poetiska upplevelser av platser. Vi går ofta våra egna vägar i en miljö, och i tre abstrakt målade kartbilder ritat hon upp sina egna personliga mönster över staden. Ulrika Jansson har i objektet "Kretsen" låtit två hoppbackar löpa in i varandra, som en liten kritisk och underfundig konklusion av den emblematiske betydelsen som den stora hoppbacken i Örnsköldsvik fått. Hennes mest ambitiösa arbete i utställningen finns att beskåda om man tar sig till den långa trätrappan upp mot Varvsbergets topp. Där har hon i verket "Träd och gräs skulle vara en ram och i mitten satt människan på sin filt" låtit sätta upp en stor mängd korta texter på trappstegen. Texterna är citat från litteratur, film och vetenskap, som hon kombinerat med egna funderingar kring upplevelser av plats och natur. Närmare en bokstavligare och sinnligare gestaltning av fenomenet Genius Loci går det knappast att komma. Genom att läsa en textskylt och samtidigt befinna sig mitt inne i det som texten beskriver kan ett syfte vara att man nästan fysiskt ska kunna ta till sig innehållet i texten. Genom att slå sig ned på trappsteget och projicera textens tanke på omgivningen kan den utvidgas i ens egna reflektioner och förtätas i den mer eller mindre ickespråkliga upplevelsen. Texten och ordet kan övergå i en känsla eller stämning och man får chansen att snudda vid det som just kallas för platsens ande. Det finns en ytterligare mera praktisk dimension av verket. Jag har själv gått den långa trappan till Varvsberget flera gånger under olika årstider, och man skulle nog kunna se den som en symbol för att det också krävs lite ansträngning för att komma naturplatsens genuina upplevelse på spåren. Vill man ta sig till trappan och installationen måste man göra det senast den 18 oktober då utställningen i sin helhet avslutas. Man bör ta med sig ett kompendium till verket som finns att hämta på museet.

Text och foto: Jan K Persson
2009-10-02